

การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน : การศึกษาเชิงเศรษฐศาสตร์*

(Crime Against Property : An Economic Approach)

พ.ด.ท.ศักดิ์ภัท เชาวนลักษณ์สกุล

บทความนี้มุ่งที่จะนำเสนอการอธิบายพฤติกรรมกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ที่มุ่งเน้นการศึกษาในระดับจุลภาค (micro) เป็นหลักเนื้อหาของบทความประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 4 ส่วน คือ แนวคิดเบื้องต้นของการศึกษาเศรษฐศาสตร์อาชญากรรม (economics of crimes) การศึกษาพฤติกรรมกระทำความผิดกับการเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์ การทดสอบทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อาชญากรรมกับการเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

1. แนวคิดเบื้องต้นของการศึกษาเศรษฐศาสตร์อาชญากรรม

แนวคิดของการศึกษาอาชญากรรมในยุคแรกก่อนปี 1968 ตกอยู่ภายใต้แนวความคิดของนักสังคมวิทยาที่มุ่งอธิบายพฤติกรรมของอาชญากรว่ามีสาเหตุหลักมาจากปัจจัยทางด้านจิตวิทยา และสภาพแวดล้อมของสังคม ซึ่งแนวความคิดดังกล่าว

มักปรากฏในรูปการวิเคราะห์เชิงจารีตปฏิบัติสาธารณะ (conventional public) แนวคิดนี้สามารถจำแนกได้สองแนวทาง คือ แนวทางจารีตที่เคร่งครัด (conservative) และแนวทางเปิดกว้าง (liberal) โดยแนวทางจารีตที่สลับซับซ้อนนั้น พฤติกรรมกระทำความผิดเป็นของบุคคลที่ขาดสติสัมปชัญญะ ไร้เหตุผล (irrational) หรือเป็นบุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมได้ ฉะนั้นพฤติกรรมกระทำความผิดจึงไม่มีความแตกต่างกันระหว่างปัจเจกบุคคลแต่อย่างใด ส่วนแนวทางเปิดกว้างนั้น กลับพิจารณาว่า พฤติกรรมกระทำความผิดเป็นกระบวนการที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ถึงแม้ว่าผู้กระทำความผิดจะเป็นบุคคลที่ขาดสติสัมปชัญญะ หรือไร้เหตุผล เช่นเดียวกับแนวทางจารีตที่เคร่งครัดก็ตาม แต่ลักษณะเฉพาะของพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดจะมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะเป็นประเภทของการกระทำความผิดชนิดเดียวกันก็ตาม ทั้งนี้เป็นเพราะความแตกต่างของปัจเจกบุคคลที่มีแรงขับทางสังคม

*บทความนี้ได้อาศัยเค้าโครงจากรายงานการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ (independent study) เรื่องปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบท่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พฤษภาคม 2539

(social movitatioh) ที่แตกต่างกันนั่นเอง (Gordon. D.M 1971) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแนวความคิดของนักสังคมวิทยา จึงมีความโน้มเอียงที่เชื่อว่า พฤติกรรมการกระทำความผิดมีที่มาจากลักษณะของบุคคลที่ขาดสติสัมปชัญญะ ขาดการไตร่ตรองที่สมเหตุสมผล ประกอบกับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อม ที่จะกระตุ้นให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นในที่สุด

ในเวลาต่อมา แนวความคิดเบื้องต้นได้รับการพัฒนาโดยนักสังคมวิทยา ที่มุ่งเน้นการศึกษาเฉพาะด้านอาชญากรรม ซึ่งต่อมามีนามบ่งเฉพาะว่า นักอาชญาวิทยา (criminologist) แนวความคิดที่ว่า ด้วยพฤติกรรมการก่ออาชญากรรมในเวลาต่อมา ได้ปรับตัวอ่อนของแนวคิดเดิม (ที่ว่า การกระทำความผิดเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ขาดสติสัมปชัญญะ และมีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่กระตุ้นให้เกิดอาชญากรรม) ทั้งนี้เพราะในความเป็นจริงแล้ว หลายต่อหลายกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีการคิดและไตร่ตรองล่วงหน้าก่อนที่จะลงมือกระทำความผิด ฉะนั้นถ้าเป็นลักษณะเช่นที่ว่านี้ ทฤษฎีที่ใช้อธิบายพฤติกรรมการกระทำความผิดของนักสังคมวิทยา เดิมจะประสบข้อบกพร่องในการอธิบายพฤติกรรมในที่สุด แนวความคิดใหม่ของนักอาชญาวิทยา จึงมุ่งไปที่กระบวนการตัดสินใจของผู้กระทำความผิด โดยปรัชญาพื้นฐานของสำนักอาชญาวิทยาเดิม กล่าวว่่า บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในแง่

ความสามารถที่ตรึกตรองพิจารณาหาเหตุผล แม้ว่า จะไม่เท่าเทียมกันในทุกลักษณะก็ตาม ฉะนั้นภายใต้ ธรรมชาติของนักอาชญาวิทยา มนุษย์จึงเป็นสัตว์ โลกที่พร้อมด้วยเหตุผล (being rational)¹ และการ ที่พร้อมด้วยเหตุผลนี้เอง บุคคลจึงสามารถเลือก มรรควิธีที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ ที่ตนปรารถนา ดังนั้นการกระทำที่พร้อมด้วยเหตุ ผลจึงเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมาย และมีทิศทาง ซึ่งภายใต้ปรัชญาประโยชน์นิยมนี้ บุคคลย่อมมี เป้าประสงค์ในชีวิตเพื่อแสวงหากำไรอย่างสมเหตุ สมผล กล่าวคือ การแสวงหากำไรจัดเป็นสภาวะ ปกติที่พร้อมด้วยเหตุผลจากบุคคลซึ่งมีเจตจำนง อิสระที่สามารถเลือกประพฤติดได้โดยเสรี (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ : 2531) ด้วยเหตุนี้บุคคลย่อม สามารถกระทำความผิดได้ ถ้าผลสุทธของการกระ ทำความผิดสูงกว่าการที่จะประสบนั้นยังไม่มี ความเด่นชัด และยังคงยึดแนวคิดของการวิเคราะห์เชิง สังคมวิทยาไว้อย่างเหนียวแน่น²

การก่อกำเนิดแนวความคิดการศึกษาทาง ด้านเศรษฐศาสตร์อาชญากรรม เริ่มปรากฏอย่างเด่น ชัดในปี 1986 โดยที่ก่อนหน้านี้ การศึกษาทางด้าน อาชญาวิทยา ตกอยู่ภายใต้การชี้นำแนวคิดของนัก สังคมวิทยา บุคคลที่เป็นผู้จุดประกายแนวความคิด การวิเคราะห์อาชญากรรมในเชิงเศรษฐศาสตร์ คือ เบคเกอร์ (Becket) (Rubin. P.H. : 1978) เบค. เกอร์ ได้เสนอบทความเชิงวิชาการที่อธิบายอาชญา กรรม และการลงโทษโดยการศึกษาเชิง

¹ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2531) อธิบายว่า ความพร้อมด้วยเหตุผล (being rational) จะมีความเหมาะสม ที่แตกต่างจากความพร้อมด้วยศีลธรรม (being moral) ซึ่งบุคคลที่มีความพร้อมด้วยเหตุผลไม่จำเป็นจะต้องมี ความพร้อมด้วยศีลธรรม แต่อย่างใด

²โปรดดู ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2531)

เศรษฐศาสตร์ในปี 1968³ แนวความคิดนี้ได้สร้างความประหลาดใจให้แก่นักทฤษฎีต่าง ๆ ในอดีตที่ผ่านมาเบกเกอร์ได้ใช้การอธิบายพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเป็นไปเช่นเดียวกับทฤษฎีการเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์ (theory of economic choice) ในขณะเดียวกันได้ต่อต้านมุมมองของนักสังคมวิทยาที่ว่าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลไม่สมประกอบขาดสติสัมปชัญญะหรือสภาวะแวดล้อมของสังคมที่ผิดปกติ (Andreano and Siegfried : 1780) เบกเกอร์เชื่อว่าพฤติกรรมในการตัดสินใจของผู้กระทำความผิดจะตกอยู่ภายใต้การเลือก กล่าวคือ การที่บุคคลเลือกที่กระทำความผิดนั้น เขาจะเปรียบเทียบผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับกับต้นทุนที่ต้องสูญเสียไปจากการกระทำความผิด เทียบกับผลตอบแทนที่ได้รับและต้นทุนที่ต้องเสียไปจากการดำเนินกิจกรรมที่ถูกกฎหมาย (legitimate activities) ซึ่งถ้าผลตอบแทนสุทธิที่คาดหวังที่จะได้รับจากการกระทำความผิดสูงกว่าผลตอบแทนสุทธิที่ได้รับจากการประกอบกิจกรรมที่ถูกกฎหมายแล้ว บุคคลก็จะเลือกกระทำความผิดในที่สุด อย่างไรก็ตาม ลักษณะดังกล่าวต้องเป็นไปตามข้อสมมติหลักที่สำคัญคือ บุคคลจะต้องเป็นผู้ที่สมเหตุสมผลในเชิง

เศรษฐศาสตร์ (economic rational)⁴ เบกเกอร์ยังได้บ่งชี้ต่อไปอีกว่า ผู้ที่กระทำความผิดหรืออาชญากรนั้นมิได้เป็นบุคคลที่ผิดปกติ ขาดสติสัมปชัญญะแตกต่างจากบุคคลทั่วไปแต่อย่างใด ในขณะที่บุคคลทั่วไปจะแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ (อาทิ ราคา หรือรายได้) ของระบบตลาดอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งในทำนองเดียวกันนี้ ซึ่งจะไม่แตกต่างจากช่างไม้ ช่างอิฐ หรือแม้แต่นักเศรษฐศาสตร์ที่จะมุ่งแสวงหาอรรถประโยชน์ภายใต้ข้อจำกัด เช่นเดียวกัน แต่สำหรับการพิจารณาความคาดหวังของผลตอบแทนและต้นทุนของการเลือกจะแตกต่างกันตามฐานคติส่วนลักษณะพฤติกรรมของอาชญากรรม หรือผู้กระทำความผิดนั้นจะมีความแตกต่างกันตามกาล (time) และเทศะ (space) ซึ่งจะเปลี่ยนไปตามข้อจำกัดต่าง ๆ (สามารถพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงราคาหรือต้นทุนนั่นเอง) อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์การเลือกนี้จะกำหนดให้รสนิม (tastes) คงที่ ที่เป็นเช่นนั้น เพราะยังไม่มีทฤษฎีใดที่จะมาบ่งชี้ การเปลี่ยนแปลงรสนิมได้อย่างเด่นชัด (ประเด็นนี้นักสังคมวิทยาไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง)

³Gary Becker ได้อธิบายพฤติกรรมการกระทำความผิด โดยใช้แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ คลาสสิกที่มุ่งเน้นในเรื่องทฤษฎีการเลือก (choice) การบริโภคมาวิเคราะห์พฤติกรรมการก่ออาชญากรรม บทความของ Becker ในปี 1968 ที่ชื่อ Crime and Punishment. An Economic Approach ได้จุดประกายให้นักเศรษฐศาสตร์ในยุคหลังได้ประยุกต์ทฤษฎี และเครื่องมือในการศึกษาเชิงประจักษ์ (empirical tools) ในการวิเคราะห์

⁴ข้อกำหนดในด้านความสมเหตุสมผลในการเลือกเป็นหลักในการวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์คลาสสิก รวมไปถึงนิโคลาสสิกที่มีการใช้ Optimisation ในการวิเคราะห์ร่วมกับการเลือก

2. การศึกษาพฤติกรรมการกระทำความคิดกับการเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์

เบคเกอร์ ได้อธิบายพฤติกรรมการกระทำความคิดภายใต้การเลือก ซึ่งการเลือกจะพิจารณาจากการเปรียบเทียบผลตอบแทนและต้นทุนที่คาดหวังของการกระทำความคิดกับผลตอบแทน และต้นทุนการกระทำกิจกรรมถูกกฎหมาย ดังนั้นการอธิบายพฤติกรรมการเลือกจึงเกี่ยวข้องกับผลตอบแทน และต้นทุนที่คาดหวังจากการกระทำความคิดนั่นเอง

ผลตอบแทนที่ได้รับจากการกระทำความคิด คือมูลค่าทรัพย์สินต่างๆ ที่ได้มาเนื่องจากการกระทำความคิด แต่ในการศึกษาเชิงประจักษ์ (empirical) เป็นสิ่งที่ยากในการวัดมูลค่าทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ได้มาจากการกระทำความคิด วิธีการหนึ่งที่จะสะท้อนผลตอบแทนจากการกระทำความคิดคือการพิจารณามูลค่าทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ถูกขโมย จี้ชิงทรัพย์สิน หรือปล้น หรืออาจจะกำหนดจากความไม่เสมอภาคของรายได้ (income inequality) ที่สมมติจากความแตกต่างของรายได้ระหว่างคนจนและคนรวย สำหรับต้นทุนที่ใช้พิจารณาประกอบด้วยต้นทุน ค่าเสียโอกาส (opportunity cost) ซึ่งต้นทุนค่าเสียโอกาสจะพิจารณาจากอัตราค่าจ้างเฉลี่ยระดับการศึกษา การว่างงาน และอายุ เป็นต้น¹ และต้นทุนของการกระทำความคิด หรือต้นทุนการถูกลงโทษซึ่งประกอบด้วยต้นทุนในการถูกจองจำ ซึ่ง

พิจารณาจากระยะเวลาที่ถูกลงโทษ และความน่าจะเป็นที่จะถูกจับกุมภายหลังการกระทำความคิด (probability of punishment) ซึ่งเมื่อพิจารณาต้นทุนและผลตอบแทนของผู้กระทำความคิด สามารถแสดงได้ดังนี้

$$P_i = f_i(B_i, C_i) \quad \dots\dots\dots(1)$$

โดย P_i คือความน่าจะเป็นที่ปัจเจกบุคคล (i) จะกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่ง $P_i = 1$ ถ้าผลตอบแทนจากการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (B_i) ในคาบเวลาดังกล่าว สูงกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (C_i) และ $P_i = 0$ ก็ต่อเมื่อผลตอบแทนจากการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินต่ำกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

$$\text{หรือ } P_i = 1 \text{ ถ้า } B_i > C_i \quad \dots\dots\dots(2)$$

$$= 0 \text{ ถ้า } B_i \leq C_i \quad \dots\dots\dots(3)$$

B_i คือผลตอบแทนจากการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งประกอบด้วยมูลค่าทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ได้จากการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งสามารถเขียนเป็นฟังก์ชันได้คือ $B_i = B_i(W)$ ซึ่ง W คือมูลค่าทรัพย์สินหรือความมั่งคั่งของผู้เคราะห์ร้ายที่ตกเป็นเหยื่อ (victim) ที่ถูกโอนถ่ายไปยังผู้กระทำความคิด หรือปรากฏเป็นผลตอบแทนของการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

¹ ต้นทุนค่าเสียโอกาสที่เพิ่มสูงขึ้น สามารถพิจารณาโดยอัตราค่าจ้างเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น อัตราการว่างงานที่ต่ำลง และอายุที่น้อย ในทางตรงกันข้ามต้นทุนค่าเสียโอกาส จะต่ำลงถ้าอัตราค่าจ้างเฉลี่ยลดลง ระดับการศึกษาต่ำ อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นและอายุที่มากขึ้น (Becker, Gary : 1968)

C_i คือค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งประกอบด้วยต้นทุน ค่าเสียโอกาส (O_i) และต้นทุนของการถูกลงโทษ (E_i) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

$$C_i = O_i + E_i \quad \text{.....(4)}$$

โดยที่ O_i คือต้นทุนค่าเสียโอกาสซึ่งประกอบได้จากอัตราค่าจ้างเฉลี่ย (w) ระดับการศึกษา (e) การว่างงาน (u) และอายุ (a) และอื่น ๆ ซึ่งสามารถเขียนเป็นฟังก์ชันได้คือ

$$O_i = O_i(w, e, u, a, \dots) \quad \text{.....(5)}$$

E_i คือต้นทุนการถูกลงโทษ ซึ่งประกอบด้วยระยะเวลาในการถูกลงโทษ หรือการจ่ายค่าปรับสินไหม (t) และความน่าจะเป็นที่จะถูกจับกุมลงโทษ (p) ซึ่งสามารถเขียนให้อยู่ในรูปสมการได้คือ

$$E_i = p t_i \quad \text{.....(6)}$$

ฉะนั้นต้นทุนในการกระทำความผิดสามารถเขียนเป็นฟังก์ชันได้ดังนี้

$$C_i = f[(w, e, u, a), p t_i] \quad \text{.....(7)}$$

ดังนั้นฟังก์ชันการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินสามารถเขียนให้อยู่ในรูปฟังก์ชันได้ดังนี้

$$P_i = f_i[B_i(W), (w, e, u, a), p t_i] \quad \text{.....(8)}$$

จากฟังก์ชันแสดงการเลือก โดยพิจารณาผลตอบแทนเปรียบเทียบกับต้นทุนที่เกิดจากการกระทำความผิด ที่ประกอบด้วยปัจจัยกำหนดต่าง ๆ สามารถบ่งชี้ได้ว่า ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยที่กำหนด ก็จะส่งผลกระทบต่อทางเลือกในที่สุด ซึ่งปัจจัยกำหนดนี้ไม่ได้แสดงอิทธิพลต่อการเลือกโดย

ตรงแต่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดผลตอบแทนและต้นทุน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านผลตอบแทนและต้นทุน จะมีผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกในที่สุด

อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะเวลาต่อมาได้มีการทดสอบทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อาชญากรรม โดยมุ่งทดสอบด้านปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อผลตอบแทนและต้นทุนที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นทุนค่าเสียโอกาส ในกรณีสมมติที่บุคคลคนหนึ่งตัดสินใจที่จะเข้าสู่การกระทำความผิดตลอดชีวิตหรือไม่นั้น เขาจะพิจารณาทางเลือก ซึ่งเหตุผลหลักข้อหนึ่งที่ใช้ประกอบการตัดสินใจก็คือ ผลตอบแทนที่ดีที่สุดที่คาดว่าจะได้รับจากการกระทำตามทางเลือกดังกล่าว ถ้าหากเขาเลือกที่จะกระทำความผิดก็แสดงว่าอัตราค่าจ้างหรือผลตอบแทนที่ดีที่สุดที่คาดว่าจะได้รับจากการเลือกทำงานถูกกฎหมาย จะต่ำมากหรือ (แทบจะไม่แตกต่างจากค่าจ้างคนล้างจาน หรือคนงานก่อสร้างเลย) ซึ่งการคาดหวังผลตอบแทนเช่นนี้เนื่องมาจากการพิจารณาต้นทุนค่าเสียโอกาสนั้นเอง กล่าวคือ โดยปกติต้นทุนค่าเสียโอกาสจะสะท้อนออกมาในรูปผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากการทำงานถูกกฎหมาย ซึ่งโดยปกติค่าตอบแทนจะขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ประสิทธิภาพการทำงาน รวมไปถึงอัตราการว่างงานในขณะนั้นด้วย ถ้าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง มีความชำนาญ และประสิทธิภาพการทำงานยาวนานในขณะที่ยังอัตราการว่างงานในขณะนั้นต่ำ (ซึ่งสะท้อนถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสที่สูงด้วย) อัตราผลตอบแทนที่ได้จากการทำงานถูกกฎหมายก็จะสูงขึ้น และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของผลตอบแทนจากการทำงานถูกกฎหมาย พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญคือต้นทุนค่าเสียโอกาสนั้นเอง จะเห็นได้ว่าถ้าต้นทุน

ค่าเสียโอกาสสูง ผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้จากการทำงานถูกกฎหมายก็จะสูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามผลตอบแทนจะต่ำลง ถ้าต้นทุนค่าเสียโอกาสต่ำลง ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวต้นทุนค่าเสียโอกาสที่ต่ำลงจะผลักดันให้ผลตอบแทนจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินสูงกว่าการทำงานถูกกฎหมาย ดังนั้นบุคคลจึงมีแนวโน้มที่จะเลือกกระทำความผิดในที่สุด หนึ่งเมื่อพิจารณาความแตกต่างของผลตอบแทนจากการทำกิจกรรมทั้งสอง จึงสะท้อนออกมาในรูปของความเสียนั่นเอง (Reynolds. M.O. : 1973)

3. การทดสอบทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อาชญากรรมกับการเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์

จากทฤษฎีการเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์ การกระทำความผิดจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผลตอบแทนที่ได้รับจากการกระทำความผิดกฎหมายสูงกว่าต้นทุนในการกระทำความผิดและจะไม่เกิดขึ้น ถ้าต้นทุนในการกระทำความผิดสูงกว่าผลตอบแทนที่ได้รับ ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งทางด้านผลตอบแทน หรือต้นทุนแล้วแต่จะทำให้การอธิบายพฤติกรรมการกระทำความผิดในเชิงเศรษฐศาสตร์สมบูรณ์มากขึ้น การศึกษาที่มุ่งเน้นทางด้านปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลตอบแทนที่ได้รับจากการกระทำความผิดปรากฏในการศึกษาของ Sesnowitz (Sesnowitz. M : 1972) ซึ่งงานการศึกษาดังกล่าวได้มุ่งพิจารณาการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นการลักทรัพย์ (theft crimes) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะประมาณผลตอบแทนเป็นตัวเลขที่ได้จากการลักทรัพย์ ประเภทขโมยย่องเบา (burglary) การศึกษาดังกล่าวได้กำหนดผลตอบแทนในรูปตัวเงินที่เป็นฟังก์ชันขององค์ประกอบของผลตอบแทนจากการกระทำความผิด และองค์

ประกอบของการลงโทษรวมถึงการปรับสินไหมทดแทน ซึ่งสามารถแสดงได้ในรูปสมการ คือ

$$R = (1-p) S + p (S-D) \quad \dots\dots\dots(9)$$

โดยที่

R คือผลตอบแทนจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทขโมย ย่องเบา

p คือความน่าจะเป็นที่บุคคลที่กระทำความผิดจะถูกจับหรือปรับ

S คือองค์ประกอบของรายได้ในรูปตัวเงินจากการกระทำความผิด ซึ่งสามารถพิจารณาจากจำนวนทรัพย์สินที่สูญหาย หรือถูกขโมย

D คือจำนวนเงิน (dollar) ที่มาจากการริบทรัพย์สินของกลางและต้นทุนของการถูกจำขัง

จะเห็นได้ว่า จากสมการดังกล่าว ผลตอบแทนที่ผู้กระทำความผิดได้รับนั้นขึ้นอยู่กับรายรับที่เป็นตัวเงินที่เกิดจากการกระทำความผิดในกรณีที่บุคคลดังกล่าวไม่ถูกจับกุมภายหลังที่กระทำความผิด แต่ในขณะเดียวกัน ผลตอบแทนจะต่ำลง ถ้าโอกาสความน่าจะเป็นบุคคลจะถูกจับได้ และถูกตัดสินลงโทษมีค่าเพิ่มสูงขึ้น และเป็นไปได้ว่าผลตอบแทนจะมีค่าติดลบถ้าผู้กระทำความผิดถูกจับกุมได้ภายหลังที่กระทำความผิดและถูกตัดสินลงโทษ

อย่างไรก็ตาม กรณีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก แสดงถึงความคาดหวังในรายได้จากกิจกรรมที่ถูกกฎหมายต่ำ และมักจะประมาณรายได้ที่คาดหวังก่อนที่จะกระทำความผิดสูงเกินเลขกว่าต้นทุนที่แท้จริงในการถูกลงโทษ ซึ่งจากประเด็นดังกล่าวนี้เองได้เกิดข้อถกเถียงที่สำคัญ คืออัตราการทำงานที่เป็นอยู่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากบุคคลตัดสินใจเลือกที่จะกระทำความผิดมากกว่าที่จะทำงานถูกกฎหมาย หรือบุคคลเลือกตัดสินใจกระทำความผิดเพราะเขาเป็นผู้ว่าง

งานในภาคกิจกรรมที่ถูกกฎหมาย แต่ถ้าเป็นกรณีที่บุคคลคาดหวังผลตอบแทนจากการกระทำความคิดต่ำกว่าต้นทุนที่แท้จริงในการถูกลงโทษ จำงแล้ว การกระทำความคิดจะไม่เกิดขึ้น ซึ่งการพิจารณากรณีทำจะพบว่า มูลค่าการพักผ่อน (value leisure time) ซึ่งเป็นมูลค่าแฝง จะถูกตีราคาให้เท่ากับศูนย์ซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงแต่อย่างใด (seshowitz. M : 1972)

ส่วนการศึกษาที่มุ่งพิจารณาทางด้านต้นทุน สามารถจำแนกการศึกษาออกได้สองลักษณะ คือ ศึกษาต้นทุนการถูกลงโทษ (punishment cost) ซึ่งขึ้นอยู่กับต้นทุนระยะเวลาในการถูกจำขัง รวมทั้งการปรับสินไหมต่าง ๆ และความน่าจะเป็นในการถูกจับกุมและดำเนินคดี (สามารถศึกษาเพิ่มเติมจาก Thurtow. L : 1970, Tullock. G : 1974, Cook .P.J. : 1977, Stigler. G : 1970) และการศึกษาทางด้านต้นทุนค่าเสียโอกาส ซึ่งพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดต้นทุนค่าเสียโอกาสนั้น ปรากฏในงานศึกษาของศักดิ์ภัก เขาวนัลักษณะสกุล (ศักดิ์ภัก เขาวนัลักษณะสกุล, พตท : 1996) ซึ่งในงานศึกษาดังกล่าวได้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนค่าเสียโอกาสกับการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งต้นทุนค่าเสียโอกาสจะเป็นฟังก์ชันของรายได้จากการประกอบอาชีพถูกกฎหมาย (ใช้แทนอัตราค่าจ้างตามทฤษฎีของ Becker) (inc) มูลค่าภาระหนี้สินผูกพัน (debt) ลักษณะอาชีพ (occu) ขนาดครัวเรือน (fam) สถานภาพสมรส (mar) อายุ (age) และระดับ

การศึกษา (edu) ส่วนการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (C) จะพิจารณาจากจำนวนเดือนที่ถูกลงทัณฑ์ซึ่งจำนวนเดือนในการลงทัณฑ์ที่สูงขึ้นจะสะท้อนถึงมูลค่าทรัพย์สินที่มุ่งกระทำความคิดหรือการกระทำความคิดซ้ำ ของผู้กระทำความคิด ซึ่งสามารถแสดงฟังก์ชันความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนค่าเสียโอกาสและการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินดังนี้

$$C = f(\text{inc, debt, occu, fam, mar, age, edu})$$

.....(10)

สำหรับการประมาณฟังก์ชัน โดยสมการถดถอยนั้น ปัจจัยที่กำหนดค่าเสียโอกาสที่มีนัยสำคัญทางสถิติประกอบด้วย รายได้ สถานภาพสมรส ขนาดของครัวเรือน ระดับการศึกษา และลักษณะอาชีพ หรือเขียนเป็นฟังก์ชันใหม่ได้คือ

$$C = f(\text{inc, occu, fam, mar, edu})$$

.....(11)

อย่างไรก็ตามข้อสรุปของการศึกษานี้ได้ตอบคำถามของเบกเกอร์ ที่กล่าวว่า พฤติกรรมการประกอบอาชญากรรมจะเน้นไปตามทฤษฎีการเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์ที่ระบุว่าบุคคลจะกระทำความคิด ถ้าผลตอบแทนที่คาดหวังจากการกระทำความคิดสูงกว่าต้นทุนในการกระทำความคิด และสูงกว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากกิจกรรมที่ถูกกฎหมาย ฉะนั้นต้นทุนค่าเสียโอกาสที่ต่ำลง⁶ จะส่งเสริมให้ความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิด

⁶ การศึกษาของศักดิ์ภัก เขาวนัลักษณะสกุล บ่งชี้ว่า รายได้ปัจเจกบุคคลที่ต่ำลง การศึกษาที่ต่ำลง ขนาดครัวเรือนที่ใหญ่ขึ้น สถานภาพสมรสที่สมรสแล้ว และลักษณะอาชีพที่มีรายรับเป็นค่าจ้าง จะมีต้นทุนค่าเสียโอกาสที่ต่ำลง

จากกระทำความผิดสูงกว่าผลตอบแทนจากการทำงานถูกกฎหมายยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะทำให้แนวโน้มการกระทำความผิดเพิ่มสูงขึ้น และเมื่อพิจารณาความแตกต่างของผลตอบแทนซึ่งจะสะท้อนถึงนัยของความเสีย พบว่าค่าความเสียจะเพิ่มสูงขึ้นตามทัศนคติของ Reynolds. M (1970) และค่าความเสียที่สูงขึ้นนี้จะทำให้การคาดหวังผลตอบแทน จากการกระทำความผิดสูงขึ้น ก่อให้เกิดแนวโน้ม การกระทำความผิดเพิ่มสูงขึ้นในที่สุด

4. นโยบายเกี่ยวเนื่องกับการควบคุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

จากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อาชญากรรมที่มุ่งอธิบายพฤติกรรมในการก่ออาชญากรรมโดยการเลือกในเชิงเศรษฐศาสตร์ พบว่าตราใบใดก็ตามที่ความแตกต่างของผลตอบแทนกับต้นทุนในการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน สูงกว่าความแตกต่างของผลตอบแทนกับต้นทุนในการทำกิจกรรมที่ถูกกฎหมาย โอกาสที่บุคคลจะกระทำความผิดก็จะเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน เพื่อพิจารณาองค์ประกอบของทฤษฎีที่มีอิทธิพลในการกำหนดการตัดสินใจกระทำความผิดพบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก ผลตอบแทนจากการทำงานถูกกฎหมาย ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากอัตราค่าจ้างในกิจกรรมที่ถูกกฎหมาย ประการที่สอง คือ ต้นทุนค่าเสียโอกาส กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีการศึกษาหรือประสบการณ์การทำงานสูง โดยปรกติแล้วมักจะได้รับค่าจ้างในอัตราที่สูงกว่า บุคคลที่มีการศึกษา หรือประสบการณ์การทำงานน้อย ในทำนองเดียวกันนี้ เมื่อพิจารณาทางด้านต้นทุนค่าเสียโอกาสพบว่า บุคคลที่มีการศึกษาหรือประสบการณ์การทำงานสูง จะมีต้นทุนค่าเสียโอกาสสูงกว่าบุคคลที่มี

การศึกษาหรือประสบการณ์การทำงานต่ำ ดังนั้น ต้นทุนค่าเสียโอกาส จึงเป็นต้นทุนทางตรงในการบ่งชี้ผลตอบแทนที่ได้รับจากการประกอบกิจกรรมที่ถูกกฎหมายนั่นเอง สำหรับประการสุดท้ายต้นทุนในการถูกลงโทษหรือต้นทุนในการกระทำความผิดจะพิจารณาจากระยะเวลาที่ถูกลงทัณฑ์ และความน่าจะเป็นที่จะถูกจับกุมภายหลังที่ได้กระทำความผิด ฉะนั้น ต้นทุนในการถูกลงโทษ จะเพิ่มสูงขึ้นหากบทบัญญัติในการลงโทษรุนแรงขึ้น หรือความน่าจะเป็นที่จะถูกจับกุมภายหลังที่ได้กระทำความผิดสูงขึ้นนั่นเอง

นโยบายในการควบคุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ในเชิงเศรษฐศาสตร์อาชญากรรมนั้น ความสามารถของนโยบายที่จะควบคุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจะแยกพิจารณาได้สองแนวทาง ตามมูลเหตุของการเกิดการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน กล่าวคือในกรณีที่พิจารณาทางด้านผลตอบแทน ปัจจัยกำหนดผลตอบแทน จากกิจกรรมที่ถูกกฎหมายที่สำคัญ คือ ต้นทุนค่าเสียโอกาสประกอบด้วยอัตราค่าจ้าง การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน รวมถึงอัตราค่าจ้าง ถ้าอัตราค่าจ้างลดลง ระดับการศึกษาสูงขึ้น มีการฝึกอบรมที่ก่อให้เกิดความชำนาญในการทำงานมากขึ้น รวมทั้งอัตราค่าจ้างที่นายจ้างจ่ายให้เกิดลูกจ้างมีความเป็นธรรม และสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจมากขึ้น จะทำให้ต้นทุนค่าเสียโอกาสเพิ่มขึ้น และต้นทุนค่าเสียโอกาสที่เพิ่มขึ้นนี้จะสะท้อนถึง ผลตอบแทนที่ได้รับจากกิจกรรมถูกกฎหมายเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลทำให้ความคาดหวังในผลตอบแทนจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินลดลง และการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจะลดลงในที่สุด การศึกษาที่สนับสนุนการควบคุมปัญหา การกระทำความผิด

โดยใช้การสร้างโอกาส ในกิจกรรมที่ถูกกฎหมาย ให้เพิ่มขึ้น อาทิ Llad, P (1974) Danziger, S (1975) ศักดิกัท เซาว์นัลักษ์ณัสกุล (1996) ฉะนั้น นโยบาย ในการควบคุม อาชญากรรมที่พิจารณาทางด้านผลตอบแทนของการทำงานที่ถูกกฎหมายนี้ รัฐบาลจำเป็นต้องสร้างเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น เพื่อลดช่องว่างระหว่างรายได้ของกลุ่มชั้นต่าง ๆ ในสังคมสำหรับในกรณีที่พิจารณาทางด้านต้นทุนการกระทำคามผิดนั้น ต้นทุนการกระทำคามผิด ประกอบด้วย ต้นทุนในการถูกลงทัณฑ์ และโอกาสในการถูกจับกุมภายหลังที่ได้กระทำคามผิด การเพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้กระทำคามผิดจะทำให้ต้นทุนที่เกิดจากการกระทำคามผิดสูงขึ้นเป็นการลดผลตอบแทนสุทธิจากการกระทำคามผิดซึ่งเป็นการก่อดูอาชญากรรมในที่สุด (แต่ในกรณีดังกล่าวนี้

นักสังคมวิทยาไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) การศึกษาในเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนการเพิ่มบทบัญญัติ การลงโทษเพื่อควบคุมการกระทำคามผิด ได้แก่ Becker (1968) Tullock (1974) และ Ehrlich (1973) สำหรับความน่าจะเป็นหรือโอกาสของการถูกจับกุมภายหลังจากการกระทำคามผิดนั้น โอกาสจะเพิ่มสูงขึ้นถ้าผู้มีความเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม เอาจริงเอาจังมากขึ้น รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นตลอดจนกำลังเจ้าหน้าที่ที่มากขึ้น จะทำให้โอกาสความน่าจะเป็นในการถูกจับกุม ภายหลังการกระทำคามผิดเพิ่มสูงขึ้นในที่สุด

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การควบคุมการกระทำคามผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นอย่างยิ่ง ต้องมีการดำเนินนโยบายทางด้านผลตอบแทน และต้นทุนควบคู่กันไป

บรรณานุกรม

ก. ภาษาไทย

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2531. อาชญากรรมวิทยา : สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศักดิ์ภัท เชาวนัถกษณ์สกุล. พ.ศ.ท. 2539. ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการศึกษาความผิด
เกี่ยวกับทรัพย์สินในเขตจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ข. ภาษาอังกฤษ

Andreano. R and Siegfried. J. 1980. The Economics of Crime Edited Schenkman
Publishing Company Inc. Massachusetts.

Becker Gary S. 1968. Crime and Punishment : An Economic Approach, Journal of
Political Economic (March/April) pp. 168-217, Vol 76, No.2

Cook. Philip J. 1977. Punishment and Crime : A Critique of Current Findings
Concerning the Preventative Effect of Punishment, Law and Contemporary Problems.
(Winter), pp. 164-204, section 5.

Danziger S. and Wheeler D. 1975. The Economics of Crime : Punishment or Income
Redistribution ?. Review of Social Economy (October)

Ehrlich, Isaac. 1973. Participation in Illegimate Activities : A Theoretical and Empirical
Investigation. Journal of Political Economy (May) pp. 521-565.

Gordon, D.M. 1971. Capitalism, Class and Crime in America. Review of Radical Political Economy.
Vol 3, No.3 pp. 51-75.

Llad. Phillip. 1974. Economic Analysis of Pressing Social Problems. McNally College Publishing Co.

Reynolds, M. 1973. The Economics of Criminal Activity. warner.

Rubin. P.H. 1978 The Economic of Crime. Atlantic Economic Review. (July/August).
Vol 28 No.4 pp. 38-43.

Sesnowitz. M. 1972. Return to Burglary, Western Economic Journal (December) Vol. 10,
No.4. pp. 447-81.

Stigler. George. 1970. The Optimum Enforcement of Laws. Journal of Palitical Economy.
(May/June) Vol. 14, No.4 pp. 526-36.

Thurrow. L. 1970. Equity vs. Efficiency in Law Enforcement. Public Policy. Vol 18,
No.4 pp. 451-59.

Tullock G. 1969. An Economic Approach to Crime. Social Science Quarterly. Vol 5,
No 1 pp. 59-71.